

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLAHİYAT
FAKÜLTESİ
DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FACULTY OF DIVINITY OF ANKARA UNIVERSITY

Cilt/Volume: 63 Sayı/Issue: 1 (Mayıs/May 2022)

(ISSN: 1301-0522 • e-ISSN: 1309-2057)

YAYINLAYAN KURUM VE SAHİBİ/PUBLISHING INSTITUTION AND OWNER

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına/on behalf of Ankara University Faculty of Divinity

Şamil Dağcı (Dekan/Dean)

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF

Tuba Nur Umut, Ankara Üniversitesi

EDİTÖRLER KURULU/EDITORIAL BOARD

Abdulvahap Kösesoy, Marmara Üniversitesi | **Cihat Ekiz**, Ankara Üniversitesi | **Fatma Kenevir**, Ankara Üniversitesi | **Hasan Yücel**, Ankara Üniversitesi | **İbrahim Fidan**, Ankara Üniversitesi | **Kamil Çalışkan**, Ankara Üniversitesi | **Kevser Beyazyüz Sipahioğlu**, Ankara Üniversitesi | **Mine Demirbilek**, Trabzon Üniversitesi | **Mukadder Sipahioğlu**, Ankara Üniversitesi | **Peyman Ünügür Tekin**, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi | **Şeyma Yazıcı**, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi | **Tuğba Öztürk**, Ankara Üniversitesi | **Zehra Erşahin**, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

Abdulkader Tayob, University of Cape Town | **Abdülkadir Dündar**, Ankara Üniversitesi | **Abdülmecit İslamoğlu**, Ankara Üniversitesi | **Adem Arıkan**, İstanbul Üniversitesi | **Ahmed El Shamsy**, The University of Chicago | **Ali İhsan Pala**, Atatürk Üniversitesi | **Amidu Olekan Sanni**, Fountain University | **Asım Yapıcı**, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | **Ayşe Zişan Furat**, İstanbul Üniversitesi | **Baki Adam**, Ankara Üniversitesi | **Bilal Orfali**, American University of Beirut | **Bünyamin Erul**, Ankara Üniversitesi | **Celal Türer**, Ankara Üniversitesi | **Edward Ryan Moad**, Qatar University | **Eyüp Öztürk**, Trabzon Üniversitesi | **Fadıl Aygün**, Siirt Üniversitesi | **Fatih Koca**, Ankara Üniversitesi | **Georg Gasser**, Universität Innsbruck | **Hanifi Şahin**, Atatürk Üniversitesi | **Hayrettin Yücesoy**, Washington University in St. Louis | **Hikmet Yaman**, Marmara Üniversitesi | **Himmet Taşkömür**, Harvard University | **Hüseyin Yılmaz**, George Mason University | **İhsan Tokar**, Ankara Üniversitesi | **İsmail Çalışkan**, Ankara Üniversitesi | **Judith Pfeiffer**, Rheinische Friedrich-Wilhelms Universität Bonn | **Kenan Özçelik**, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi | **Konrad Hirschler**, Freie Universität Berlin | **Lejla Demiri**, Eberhard Karls Universität Tübingen | **Mahmut Ay**, Ankara Üniversitesi | **Mehmet Cüneyt Kaya**, İstanbul Üniversitesi | **Mustafa Karagöz**, Erciyes Üniversitesi | **Müfit Selim Saruhan**, Ankara Üniversitesi | **Nahide Bozkurt**, Ankara Üniversitesi | **Necmettin Pehlivan**, Ankara Üniversitesi | **Orhan Şener Koloğlu**, Uludağ Üniversitesi | **Osman Aydınlı**, Ankara Üniversitesi | **Osman Güman**, Sakarya Üniversitesi | **Recai Doğan**, Ankara Üniversitesi | **Recep Kılıç**, Ankara Üniversitesi | **Reza Pourjavady**, Otto-Friedrich University Bamberg | **Servet Bayındır**, İstanbul Üniversitesi | **Soner Gündüzöz**, Ankara Üniversitesi | **Suat Koca**, Ankara Üniversitesi | **Vahid Göktaş**, Ankara Üniversitesi

DİZİNLENME BİLGİLERİ/INDEXED BY

Index Islamicus (1955'ten itibaren / since 1955) | **DOAJ** (2009'dan itibaren / since 2009) | **ULAKBİM TR Dizin** (2010'dan itibaren / since 2010) | **Atla Religion Database** (2016'dan itibaren / since 2016) | **Index Copernicus** (2018'den itibaren / since 2018) | **SCOPUS** (2019'dan itibaren / since 2019) | **EBSCO CEEAS** (2020'den itibaren / since 2020)

ONLINE YAYIN TARİHİ/ONLINE RELEASE DATE

31 Mayıs/May 2022

İLETİŞİM ADRESİ/CORRESPONDENCE

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 06500 Beşevler - Ankara
Telefon: +90 312 212 68 00 dah./ext. 1242 Fax: +90 312 213 00 03
E-mail: iladergi@ankara.edu.tr URL: <https://dergipark.org.tr/auifd>

GENEL BİLGİLER/GENERAL INFORMATION

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi kör hakemlik sisteminin uygulandığı akademik bir dergidir. 1952 yılında yayın hayatına başlamış ve Türkiye’de ilahiyat alanında uzunca bir süre tek akademik dergi olarak faaliyet göstermiştir. İlk sayısından itibaren akademik vasfını hiçbir zaman kaybetmemiş, Türkiye’de ilahiyat alanında doğru bilginin ve akademik ilmi üslubun tesis edilmesinde öncü rol oynamıştır. *Dergi*, yetmiş yıl boyunca Türkiye’de ilahiyat sahasının alt disiplinlerinde faaliyet göstermiş çok sayıda akademisyen tarafından kaleme alınan geniş bir yazı arşivine sahiptir. *Dergi*, niteliği ilke edinmiş bir dergidir; halen bu ilke doğrultusunda yılda iki kez (Mayıs, Kasım) yayınlanmaktadır.

Journal of the Faculty of Divinity of Ankara University is a peer-reviewed open-access academic journal published continuously since 1952. It is the oldest continuously published academic journal in the fields of Islamic and religious studies (*ilahiyat*) in Turkey and one of the oldest in the entire Islamic world. Articles published in earlier decades were some of the first modern academic studies in various sub-disciplines of Islamic and religious studies in Turkey. *The Journal* played the most significant role in establishing an academic style in modern Turkish *ilahiyat* studies and it has been one of the leading and the most respected journals in its field since its establishment. *The Journal* is published twice a year (May, November).

AMAÇ/AIM

Derginin öncelikli amacı, ilahiyat ve sosyal bilimler alanında gerçekleştirilmiş nitelikli ve özgün çalışmaları akademik çevrelerin dikkatine sunmak, akademik bilginin üretilmesine ve yayılmasına olanak sağlamaktır. Bu kapsamda ilahiyat alanında oluşmuş bilgi birikiminin değerlendirilmesi, geliştirilmesi, yeni ve özgün fikirler üretilmesi amaçlanmaktadır.

The Journal is dedicated to bringing to the attention of the international scholarly community well-written original research articles by qualified specialists in Islamic and religious studies, thereby providing a forum to share and discuss new academic findings and supporting the development of new scholarly approaches and problematics.

KAPSAM/SCOPE

Dergi, belirlediği ve kendi platformunda ilan ettiği yayın ilkeleriyle uyumlu olduğu sürece akademik bilginin her türlü versiyonuna alan açmaktadır. Bu çerçevede araştırma makalesinin yanı sıra araştırma notu, söyleşi, kitap ve toplantı değerlendirmesi ve vefa notu gibi farklı yazı türleri de kabul edilmektedir. *Dergide*, Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde bulunan bütün bilim alanlarıyla ilgili Türkçe, Arapça, Farsça, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinde makaleler değerlendirmeye alınmaktadır.

The Journal publishes articles, research notes, book and conference reviews, interviews, and tributary notes related to any subdiscipline of Islamic and religious studies taught at the Faculty. These include historical studies and modern interpretations of Qur’anic studies, hadith, fiqh, kalam, Sufism, Islamic history, Islamic intellectual tradition as well as religious and philosophical studies. *The Journal* considers articles in Turkish, English, and Arabic, and occasionally publishes papers in Persian, German, and French.

TELİF/COPYRIGHT

Dergide yayınlanan makalelerin ilim ve dil yönünden sorumluluğu yazarlarına aittir. Fikirlerden editörler sorumlu tutulamazlar. Makalelerde belirtilen görüşler, zorunlu olarak *Derginin* görüşlerini yansıtmazlar. *Dergi*, kamuoyunda serbestçe araştırma yapmanın daha büyük bir küresel bilgi alışverişini desteklediği ilkesine dayanarak içeriğine doğrudan açık erişim sağlar. Bilimsel etik ve kurallara uygun olarak atıf yapılması şartıyla, dergide yayınlanan hakem değerlendirmesinden geçmiş bilimsel literatüre serbestçe erişilebilmesini ve her türlü yasal amaç için kullanılabilmesini kabul eder.

Opinions expressed in *the Journal* belong solely to the authors and do not necessarily represent those of *the Journal*. *The Journal* provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. On condition that proper citation of references is provided in accordance with scientific ethics and rules, that the peer-reviewed and published scientific literature can be accessed and used for any legal purposes via internet without any financial, legal and technical obstacles.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FACULTY OF DIVINITY OF ANKARA UNIVERSITY

Cilt/Volume: 63 Sayı/Issue: 1 (Mayıs/May 2022)

(ISSN: 1301-0522 • e-ISSN: 1309-2057)

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Araştırma Makaleleri/Research Articles

- ŞE 4141 Rulo: Türk ve İslam Eserleri Müzesinde *Küfî* Bir Kur'an Elyazması
ŞE 4141 Rulo (*Rotulus*): A *Kufic Qur'anic Manuscript at the Museum of Turkish and Islamic Arts*
ESRA GÖZELER 1-32
- Meşābīḥu's-Sunne* Şerh Literatürü
The Commentary Literature on Meşābīḥ al-Sunnah
MUSTAFA YASİN AKBAŞ..... 33-80
- Başlangıçtan 19. Yüzyıla İslam Ahlak Düşüncesine Bütüncül Bir Bakış: Konu-Problem
(*Mevdū'-Mesā'il*) Ayrımı Temelli Bir Literatür Tasnifi
A Holistic View of Islamic Ethical Thought up to the 19th Century: Classifying the Literature Based on Topic-Issue (Mawdū'-Masā'il) Distinction
MUSTA KİM ARICI..... 81-120
- جدلية العلاقة بين الشعر والأخلاق في النقد العربي القديم
The Dialectic of the Relationship between Poetry and Morals in Ancient Arabic Criticism
ABDELKARİM AMİN MOHAMED SOLİMAN 121-156
- '*Aqd al-Nikāh*': Explaining the Nexus Between Marriage and Contract in Islamic Law
Nikah Akdi: İslam Hukukunda Evlilik ile Akit Arasındaki İlişkinin Açıklanması
HAKİME REYYAN YAŞAR 157-184
- Tasavvufun Teşekkül Sürecinde Anahtar Bir Kavram Olarak *Ḥavāṭir*: El-Hāriş el Muḥāsibī'nin Yaklaşımı
Khawāṭir as a Key Concept in the Formative Period of Sufism: al-Ḥārith al-Muḥāsibī's Approach
HASAN AYDEMİR 185-210
- İslam Hukuku, Mecelle ve Türk Hukukunda Beğenme Şartıyla Satış Üzerine Bir İnceleme
A Study on Saling by Condition of Approval in Islamic Law, Majalla and Turkish Law
AHMET AKMAN 211-246
- Kurucu Bir Metin Olarak Mevlid'in (Vesīletu'n-Necāt) Kaynakları Bakımından Değerlendirilmesi, Estetik Değeri ve Yeniden Üretilebilirliği
The Consideration of Mawlid (Wasīlat al-Najāt) as a Constitutive-Text in Terms of its Sources, Aesthetic Value, and Reproducibility
KENAN MERMER 247-273
- Dokuzuncu Diyanet İşleri Başkanı Ali Rıza Hakses (1892-1983) ve Döneminde Gerçekleştirilen Yaygın Din Eğitimi Faaliyetleri
The Ninth President of Religious Affairs Ali Rıza Hakses (1892-1983) and Non-formal Religious Education Activities Carried out during His Period
AHMET YILMAZKURT & ŞEREF GÖKÜŞ..... 275-320
- Dinî Gruplarda Hegemonik İşleyiş Mekanizması
The Hegemonic Mechanism in Religious Groups
MUSTAFA SARMIŞ 321-354
- Kālikā Purāna*'daki *Satī* Miti Üzerine Bir Değerlendirme
A Consideration on Satī Myth in Kālikā Purāna
BEYZA AYBİKE DEVECİ..... 355-378

Araştırma Notu ve Yorum/Research Note and Comment

- İbn Meymûn'un *Mişne Tora* Adlı Eseri ile İslam Hukuku *Muhtaşar* Edebiyatı Arasındaki İlişki Üzerine
On the Relationship between Maimonides's Mishneh Tora and Mukhtaşar Literature in the Islamic Law
HADİ ENSAR CEYLAN379-387

Söyleşi/Interview

- Tarihe Düşülen Kıymetli Bir Not: Son Halife Abdülmecid Efendi'nin Torunu Muffakham Cah Bey'le Mülakat
CEMİL KUTLUTÜRK389-401

Eser Değerlendirmeleri/Book Reviews

- Tolga Savaş Altinel. *İsrailoğulları'nın Kutsal Soyu Kohenler*. İstanbul: MiletNihal Yayınları, 2021. XIV+263 s. ISBN: 978-605-06488-5-0
YASİN MERAL.....403-456
- Tayyar Altıkulaç. *Daniel Alan Brubaker'e Reddiye*. İstanbul: İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA), 1442/2020, 109 s. ISBN: 978-92-9063-049-4
ABDULVAHAP KÖSESÖY.....457-465
- Özkan Dayı. *İlhanlılar Zamanında Tasavvuf: İran Moğollarında Hângâhlar ve Sûfîler*. 1. Baskı. Ankara: Altınordu Yayınları, 2021. 278 s. ISBN: 978-605-7702-24-1
KÜBRA ZÜMRÜT ORHAN.....467-477

Genel Yayın İlkeleri/Author Guidelines.....479-482